

Біржовий ринок агропромислової продукції

Цимбалюк Ю.А. к.е.н., доцент

Кравець Є. П. здобувач третього (освітньо-наукового) ступеня «доктор філософії»

Уманський національний університет садівництва

Розвиток ринкових відносин відкрили агротоваровиробникам можливості вибору форм господарювання, напрямів спеціалізації та диверсифікації виробництва, каналів реалізації продукції, джерел фінансування та інформації. Товарне виробництво аграрної продукції сприяло виникненню, формуванню та розвитку аграрних ринків окремих країн та світового аграрного ринку в цілому.

У сучасних реаліях становлення та розвитку вітчизняного біржового аграрного ринку вагомою є діяльність біржових організацій. Ефективне функціонування ринку біржових послуг є потенційно одним з основних чинників розвитку вітчизняної економіки.

Нині товарний біржовий ринок країни представлений великою кількістю універсальних товарних, товарно-сировинних та аграрних бірж, проте ефективність їх діяльності є недостатньою- вони не відіграють суттєвої ролі в формуванні ринкового середовища.

В структурі реалізації показників біржової торгівлі основну питому вагу складає продукція агропромислового комплексу 65-70%, енергоносії до 15%, метали - 0,02%. Обсяги реалізованої продукції через біржовий ринок не досягають навіть одного відсотка загального обсягу продукції, проданої на ринках країни. Тож, біржова торгівля українським товаровиробникам аграрної продукції майже недоступна, що пов'язано з дрібними партіями однотипної продукції, складністю в участі у торгах, залежністю від трейдерів, які проводять кредитування, та непристосованістю до гри на котирування ціни.

Біржовий товарний ринок зупинився в своєму розвитку і перебуває на стадії, що була характерна для країн Європи та США на початку XIX століття, коли основна біржова торгівля здійснювалась шляхом реалізації аграрної продукції.

Ситуація, що склалася на аграрному ринку країни, особливо в останні роки, свідчить про відсутність прозорого об'єктивного ціноутворення, яке відображало б потреби всіх учасників ринку, а саме: виробників, споживачів, посередників, одночасно віддзеркалювало ціноутворювальні процеси, що відбуваються на світових ринках.

Через біржі безпосередньо товаровиробниками реалізується до 1% зерна, основна ж маса (більше 60%) реалізується через так звані інші канали, а саме: комерційними посередниками, зернотрейдерами безпосередньо з місць його виробництва за заниженими цінами.

Такі важливі для агропромислового комплексу країни товари, як цукор, м'ясо, рослинна олія тощо, реалізуються на позабіржовому ринку за тіншовими схемами, минаючи прозорий біржовий ринок, що призводить до монополізації

цих ринків і створення постійних проблем з ціноутворенням та посилення інфляційних процесів.

Отже, для ринкового середовища нашої країни питання функціонування високорозвинутого біржового ринку є актуальним та пріоритетним, що дало б змогу забезпечити прозоре ціноутворення, страхування цінних ризиків для більшості виробників та споживачів сировини та напівфабрикатів, прозорість товарних та фінансових потоків в умовах гострої конкуренції, перерозподіл фінансових та комерційних ризиків між суб'єктами підприємницької діяльності та стабілізацію економіки.

Список використаних джерел:

1. Подсоха, А. С. Організаційно-економічний механізм ціноутворення на товарному біржовому ринку. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 1. С. 40–48.

2. Гриценко А.А. Архітектоніка економічної безпеки: монографія. Київ: ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України», 2017. 224 с.

3. Лещук Ю.А. Розвиток біржового ринку сільськогосподарської продукції. Економіка та суспільство. 2018. № 15. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/15_ukr/24.pdf